

Samtalsdelegationen för Stockholms katolska stift
Metodistkyrkan i Sverige

Andliga behov i dagens Sverige

På uppmaning av Metodistkyrkans årskonferens 1985

Innehåll

Förord.....	3
Inledning	4
Kapitel 1. Människans villkor	5
Mörkt eller ljus.....	5
Vetenskap och teknologi.....	5
Sekulariseringen	6
Följderna.....	8
Ändå	8
Kapitel 2. En kristen människosyn	10
Skapelsen.....	10
- Syndafallet.....	11
Frälsningen	12
Kapitel 3. Gud kallar till helighet och vittnesbörd	13
Befrielse, helande, frälsning.....	14
Den helige Andes verk.....	15
Andlig erfarenhet och kraft.....	16
Det kyrkliga livet.....	17
Etisk livsföring.....	19
Helighet idag	20
Kapitel 4. Vägen framåt	23
Slutsatser och utblick	23
1. En internationell prägel	23
2. Ett gemensamt arv	23
3. En gemensam utgångspunkt	23
4. En gemensam syn på människans villkor	23
5. En gemensam syn på människan.....	23
6. En gemensam syn på det kristna livet.....	24
Ännu på väg.....	24
Rekommendationer	24
Litteraturlista	25
Om Metodistkyrkan och metodism	25
Om katolska kyrkan och katolicism.....	25
Frågor att samtala över.....	26
I. Gemensamma uppdrag	26

II.	Gemenskap mellan metodister och katoliker.....	26
III.	Människans villkor.....	26
IV.	En kristen människosyn.....	27
V.	Gud kallar till helighet och vittnesbörd	27
VI.	Gud kallar till helighet och vittnesbörd.....	27
VII.	Gud kallar till helighet och vittnesbörd.....	28

Förord

I sitt "Brev till en romersk katolik" från 1749 (publicerat på svenska i Stockholm 1963, s. 62f) föreslår metodismens grundläggare John Wesley fyra beslut, som man gemensamt bör fatta, nämligen att inte skada varandra; att inte tala illa om varandra; att inte tänka illa om varandra; att hjälpa varandra vidare på den väg man är överens om att den leder till Guds rike.

Följande rapport vill förverkliga detta. Vårt syfte är att ge en gemensam vägledning åt alla, troende och icke-troende, som söker förstå den idémässiga utvecklingen av vårt samhälle. Vi vill ge nya ansatspunkter för katoliker och metodister i Sverige så att de tillsammans kan leva sin tro i helg och vardag. Vi vill därvid visa på den djupa enhet som finns mellan oss, trots skenet av det motsatta och trots eventuella fördomar mot varandra. Vi använder oss av resultaten av den internationella dialogen som vi vill göra kända även här i landet.

Vilka är vi? En samtalsdelegation med tre representanter från Stockholms katolska stift (Richard Appleyard, Jan Folkegård och Henrik Roelvink) och tre från Metodistkyrkan i Sverige (Ove Fosse, Tord Ireblad och Lars Svanberg, som senare ersattes av Tomas Söderhjelm). På uppmaning av Metodistkyrkans årskonferens 1985 utsågs vi att våra respektive biskopar och har samlats två gånger per år.

Efter några allmänna utblickar beslöt vi att utarbeta ett relativt litet dokument, så att våra samtal skulle bära frukt även för andra. Vi tog fasta på att metodism och katolicism har starka gemensamma rötter beträffande den kristna spiritualiteten. Vi försöker därför analysera vårt samhälle med dess negativa och positiva sidor, formulera en kristen människosyn och möjligheterna till helighet idag.

Vi vill betona att nedanstående inte är ett uttalande av någon läroauktoritet i våra kyrkor, utan ett studiedokument, som vill ge underlag till läsarens egna fördjupande studier. I ett tillägg har vi därför utarbetat några frågor som kan användas som studieplan för studiecirkel och enskild läsning.

Denna rapport är det första resultatet av dialogen mellan Stockholms katolska stift och något av de svenska frikyrkosamfundet. Med vår dialog har vi velat hålla intresset för de teologiska samtalen vid liv. Vi hoppas att flera liknande dialoger mellan olika kyrkor kan följa.

Härmed vill vi överlämna resultatet av våra samtal och studier till läsarna.

För Stockholms katolska stift:
Richard Appleyard
Jan Folkegård
Henrik Roelvink

För Metodistkyrkan i Sverige:
Ove Fosse
Tord Ireblad
Lars Svanberg
Tomas Söderhjelm

Inledning

I samtalet mellan Metodistkyrkan i Sverige och Stockholms katolska stift har vi erfarit att vi alla djupt berörs av samhällets utveckling. Den präglar både troende och icke-troende, både tvivlare och sökare. Vi har också upplevt att våra två kyrkor försöker leva i vårt samhälle utifrån gemensamma trosuppfattningar, trots att vår samfundshistoria är mycket olik. Vi har en gemensam spiritualitet som bär vår syn på och attityd till livet.

I bred bemärkelse förstår vi under spiritualitet den grundläggande hållning, varmed vi som människa och kristen reagerar på företeelser omkring oss eller varmed vi själva tar initiativ för att påverka andra. Denna grundhållning har intellektuella, emotionella och erfarenhetsmässiga sidor. Den är det andliga livsmönstret hos enskilda kristna eller hos våra kyrkor som helhet. Den får sin inspiration i tro, gudstjänst och kyrkligt liv. Den gestaltas i vardag och helg. Den yttrar sig i vårt böneliv och våra handlingar, i den enskildes etiska hållning och i socialt, kulturellt, moraliskt och politiskt ansvarstagande (jfr Alf Härdelin, *Från "fromhet" till "spiritualitet"*, i Signum 1978, s. 182-186).

Bland källorna till en sådan spiritualitet räknar vi den naturvetenskapliga och tekniska utvecklingen och de sociala och filosofiska teorier om livet och människan och samhället som förekommer idag. Den djupaste källan är vår tro på Gud, trefaldig och en, som handlar med människan i skapelse, syndafall och frälsning. Denna gemensamma spiritualitet vill vi beskriva i det som följer.

Kapitel 1. Människans villkor

Mörkt eller ljust

Man kan skildra vår tid i mörka eller ljusa färger, allteftersom man betonar de negativa eller de positiva sidorna.

- Den tilltagande miljöförstörelsen möts av allt fler organisationer och länder, som med olika handlingsprogram försöker bromsa naturens undergång och rädda mänskligheten från en global naturkatastrof.¹
- Hotet av nya världskrig samt de många lokalkrigen föranleder politikerna till insatser för avspänning och fred mellan parterna.
- För att hejda det ekonomiska utnyttjandet av fattiga och maktlösa arbetar många solidaritetsrörelser för en rättvisare fördelning av jordens resurser.
- Förra seklets extrema liberalism och dess motsats i form av en lika extrem socialism (marxism-leninism) har lett till gruppegoism och förtryck av de svaga i samhället. Idag ser vi det ohållbara i dessa system.
- Laglöshet och människoförtryck bekämpas bland annat genom att man har uppställt allmänna normer och ramar för människosläktets beteende, till exempel de mänskliga rättigheterna.
- Mot det tilltagande missbruket av narkotika och alkohol görs internationella ansträngningar att förhindra narkotikahandeln och att förbättra den sociala tryggheten för arbetslösa och andra utslagna grupper i samhället.
- Kyrkornas inbördes splittring och strid har väckt den ekumeniska rörelsen som arbetar för alla kristnas enhet.

Man kan skönja ett samband i dessa utvecklingsfenomen liksom i de tilltagande ansträngningarna att hejda den katastrofala försämringen av våra livsvillkor.

Vetenskap och teknologi

¹ Jfr "Skapelse, fred, rättvisa. En rapportbok från Svenska Ekumeniska Nämnden." Utgiven av SEN 1991. Boken innehåller en beskrivning av Kyrkornas Världsråds program för skapelse, rättvisa och fred, samt de texter som har utarbetats i Basel 1989 och Seoul 1990. Längre fram hänvisar vi till dessa texter.

När man talar om orsakerna till den negativa utvecklingen, kan man ibland höra beskyllningar mot vetenskap och teknologi. De sätter människorna i stånd att behärska samhällets utveckling och naturens resurser. Under senmedeltiden blev naturvetenskapen lösgjord från etiska begränsningar. Enbart större kunskap sattes som mål för experiment. Därmed började vetenskapen och det tilltagande tekniska kunnandet bli mer och mer självständiga eller autonoma, dvs. har sig själva till norm och mål. ("Autonom" betyder bokstavligen "vara sin egen lag".)

Denna autonomi är berättigad, eftersom kunskap och större möjligheter att behärska naturen i sig är bra. Kristet tankesätt ger vetenskapen en relativ autonomi, så att den kan vara självständig till en viss grad (Andra Vatikankoncilietts konstitution om kyrkan i världen av idag Gaudium et Spes 36). Men kunskapen måste infogas i livets helhet och respektera de universella värden som skyddar människans värdighet och okränkbarhet (jfr Johannes Paulus II:s tal i Universitetsaulan i Uppsala. Se Signum 1989, s. 187-190).

En fara med naturvetenskapens framgångar är emellertid, att dess metod lätt överförs till andra vetenskapsgrenar eller till livet som sådant. Då blir den kvantitativa metoden allena rådande och livskvalitén ointressant. Människan betraktas mera som en maskin eller snarare som en hjälplös och ofri kugge som styrs av kroppens eller samhällets mekanismer. Den deterministiska vetenskapssynen utgår från att naturlagarna är oföränderliga, så att man kan förutse hur olika processer förlöper. Tillämpar man denna syn även på människan återstår knappt någon plats för människans fria vilja. Därmed upphör hennes etiska ansvar för hennes egna handlingar. (Idag ifrågasätts för övrigt determinismen även av naturvetenskapen, bland annat genom upptäckten inom atomforskningen av så kallade slumpmässiga rörelser.) Naturvetenskapen och teknologin är alltså begränsade både beträffande metod och livsområde. De är bara instrument och i sig varken goda eller onda.

Genom dessa instrument har människan blivit mästare över sin omgivning, och deras effektivitet gör att felanvändning idag slår mycket hårdare än förr. Men det är handen som styr hammaren och inte tvärtom. Om tekniken leder till skador beror det på människan. Hon använder ibland en teknik som hon inte behärskar; då har hon friheten att låta bli. Hon använder ibland också tekniken för egoistiska syften eller för att skada andra; då har hon plikten att låta bli.

Sekulariseringen

Människan har blivit mästare över sin omgivning, men inte över sig själv. I människan skiftar ljus och mörker; det avspeglas i hennes handlingar. De verkliga skälen till samhällets utveckling måste sökas i mänsklighetens hjärta, i människans attityd och mentalitet, i hennes spiritualitet (Basel 19).

Det som har skett är att inte bara naturvetenskapen utan också dess upphovsman människan har utvecklat sig mot allt större autonomi. Under medeltiden var människan insatt i en religiös helhet, det kristna samhället. Där ledde kyrkan utvecklingen och stod för normsystemet. Senare har människan i tanke och handling gjort sig allt mer oberoende av kyrkans inflytande och gudstrons ramar för livet.

Man brukar kalla detta sekularisering. Termen förutsätter att det existerar två åtskilda områden i det mänskliga livet – det ena religiöst, heligt, andligt, ett annat icke-religiöst, profant, världsligt. Sekularisering innebär alltså att någonting tas ur det religiösa området och förs över till det profana (jfr Per Erik Persson: "Att tolka Gud idag", Lund 1971).

När gudstron som grund för samhällslivet försvinner, blir staten religiöst neutral eller eventuellt fientligt inställd mot religion. Kyrkans inflytande över de etiska normerna försvagas. Hon erbjuder bara en av många livsåskådningar som man kan välja mellan. Därmed måste också i längden de kyrkliga institutionerna för utbildning och vård (skolor, sjukhus, sociala inrättningar) förlora sin ställning. Huvudansvaret för människors väl läggs över på staten, som bygger upp egna organisationer.

I och för sig är detta en naturlig utveckling bara man inte upphöjer den religiösa neutraliteten till en ny livsåskådning, sekularism, i vilken alla fasta mänskliga värderingar uppfattas som historiskt betingade avgudar och alla lojaliteter sprängs. En sådan livsåskådning är ofta ytterst kritiskt eller fientligt inställd mot religion (jfr Harvey Cox: "Har Gud skapat tötorten?", Stockholm 1966).

Genom sekulariseringen har människan kommit i Guds ställe som alltings mått. Förr levde kanske i Västeuropa det kristna normsystemet kvar som en del av den kristna kulturen. Den i sin tur var till stor del knuten till bondesamhället. Utvecklingen från agrarsamhälle till industrisamhälle har bidragit till dramatiska förändringar av människans livsvillkor på gott och ont. På gott därför att de flesta industrisamhällen utvecklats i riktning mot välfärdssamhällen. På ont därför att den arbetande människan i industrin förlorat kontakten med sin produkt och blivit en del av proletariatet. Och framför allt har den kristna kulturens självklara värden brutits ner. Människan i industrisamhället har lämnats ensam med sig själv. Folkomflyttningen har gjort många människor rotlösa på grund av arbete, fattigdom och krig.

Nutidens utveckling av industrisamhälle till servicesamhälle och informationsamhälle har inte inneburit någon förbättring. Den materiella fattigdomen har kanske försvunnit. Vi vet mera om vår värld än förr. Den andliga fattigdomen har dock förblivit och djupet av vår kunskap har inte tilltagit.

Följderna

Vi kan idag se följderna av denna utveckling. De kan skildras i mörka färger. Så snart människan förnekar Guds existens och gudsgemenskapen skär hon bort den djupdimension som ger hennes liv mening och mål utöver henne själv. Hon har då inte heller plats för några högre ideal och bud utan gör sig själv autonom.

Människans samvete blir något enbart inomvärldsligt. Känslan för det objektivt goda och rätta bygger nu endast på människan själv. Samvetet blir därmed liktydigt med individens självförverkligande och den egna gruppens välmående. I sin mest uttalade form blir samvetet hela mänsklighetens avtal om vad som anses vara rätt eller fel. Människan vill till exempel själv vara herre över liv och död och därför är det hon som sätter gränser för dem. Vi märker det i frågor som abort, prenatal diagnostik, genteknik, eutanasi.

Människans autonomi gör att hon strävar efter allt större frihet åt sig själv, ofta på bekostnad även av det allmännas intresse. Med rätta kan man göra uppror mot falska förtryckare. Men det förekommer nu anarkistiska tendenser i samhället, som riktar sig mot *all* laglig auktoritet och som förespråkar rent individualistiska eller gruppegoistiska livsideal. Vi ser detta ibland i förhållandet mellan generationerna, men kanske främst i striderna mellan arbetsgivare och arbetstagare, i myndigheters maktmissbruk, tjänstemäns fiffel, allmänhetens skattefuskar.

Människan blir också ensidigt inriktad på att förbättra de jordiska villkoren. Man drömmer om en kroppsligt och materiellt bättre värld utan djupare andliga dimensioner. Därmed är fältet fritt för alla slag av materialism och njutningsideal.

Det allvarliga är att det har uppstått en brist på värden och värderingar. Denna avsaknad leder till ett grått vardagsliv utan högre ideal. "Allt är rätt, bara man känner för det", sägs det ibland. Man blir likgiltig för orättvisor som inte drabbar en själv, men också för livsmål som innebär någon ansträngning. Det är inte förvånande att många ställer sig frågan vad som är livets mening.

Ändå

Vi håller i samtalsdelegationen ändå fast vid att denna sekulariseringsprocess har ett visst berättigande. Gud har nu en gång givit sin skapelse en relativ autonomi, dvs. en viss självständighet. Därför behöver kyrkan inte styra all utveckling. Inte heller är det något fel att sätta "det mänskliga" som norm och gräns för vad vi gör. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna på olika livsområden är således ett värdefullt instrument för allmän rättvisa på jorden. Den bygger på en humanistisk människosyn som kan underskrivas av alla människor oberoende av tro och livsåskådning.

Kristna kyrkoledare måste respektera dessa rättigheter och friheter. Även om samvetet måste uppfostras och ibland korrigeras får inte heller kyrkan ställa sig mellan en människas allra innersta och Gud. Det lär för övrigt både Katolska kyrkan och Metodistkyrkan (se Denverrapporten 1971 från de internationella samtalen mellan våra två kyrkor, nr.104 och 110).

Den religiöst neutrala staten klarar också många av sina nya uppgifter mycket väl, även om det förekommer stora skillnader mellan olika stater. Viktigast är att människor nästan alltid reagerar och försöker göra något åt missförhållanden som har uppstått.

Hoten mot vår överlevnad och vårt välmående är idag större än förr. Vi balanserar på avgrunden till världens undergång. Men vår självbevarelsedrift varnar oss och gör oss beredda att offra bekvämlighet och välfärd.

Vi är dock svaga. Vi borde ha starkare motiv för våra ansträngningar. Ett motiv som står till förfogande är vår kristna människosyn. Den visar oss att människan inte är den yttersta normgivaren. Hon står i en större helhet. Skapelsens krona är underordnad skapelsens Herre. Ropet efter rättvisa, trygghet och mening idag är egentligen ett rop efter Gud. Ytterst är detta ett uttryck för behovet av den renhet och helighet som enbart Gud kan ge oss. Från honom får människan styrka att motstå de destruktiva krafterna i henne som hon ensam inte kan bemästra. Därför måste vi mer än någonsin fråga oss vem människan egentligen är och vilken hennes plats är i kosmos.

Kapitel 2. En kristen människosyn

Hela mänsklighetens historia är för mycket belastad med krig, orättvisor, högfärd och egoism, för att vi kan dela en blind tilltro till den autonoma människans naturliga godhet. Vi avfärdar alltså en billig optimism utifrån alla ideologier som utgår enbart från godhet och framsteg, det må vara renässansmänniskans humanism eller upplysningstidens rationalism i stil med J. J. Rousseau eller den moderna tidens kvasi-vetenskapliga tilltro till människans förnuft.

Men samma mänsklighetens historia visar oss också att människorna gång på gång hejdar sig på avgrundens rand, att allmänheten alltid reagerar mot samhällets brister och orättvisor, ja att just i kriser och nödsituationer på nytt mänskliga ideal av rättvisa, solidaritet och återhållsamhet framhålls som grund för en bättre värld. Vi motsätter oss därför också en genomgående pessimistisk syn på framtiden, och vi vill inte veta av vanmakt, resignation eller förtvivlan (Basel 20).

Från Metodistkyrkan och Katolska kyrkan bekänner vi oss gemensamt till en kristen människosyn som fördjupar och ser sammanhanget utifrån tre grundläggande perspektiv: skapelsen, syndafallet, frälsningen. Denna klassiska tredelning har även idag sitt värde som instrument för att förstå människans djupare skikt. Vi tror att den människosynen har en allmän giltighet som går långt utöver våra två samfund.

Skapelsen

Vi accepterar på grund av Guds uppenbarelse att människan har blivit skapad "till Guds avbild". Texten i 1 Mos 1:26-28 beskriver människan så, att hon representerar Gud i sitt väsen, sitt varande (vara Guds avbild) och i sitt handlande (råda över djuren osv.)

Det innebär först av allt alla människors lika värde inför Gud. Det innebär också att människan är i stånd att lära känna och älska sin Skapare och att hon har blivit satt till att förvalta hela skapelsen i Skaparens ställe (Andra Vatikankoncilietts konstitution om kyrkan i världen av idag Gaudium et Spes 12.3). Vi tror inte på människans fullständiga autonomi, men vi tror på hennes förmåga att som Guds medarbetare i respekt för naturlagarna utveckla vår värld.

Vi bekänner också att Gud skapade människan till en gemenskapsvarelse, "till man och kvinna" (1 Mos 1:27). Det vill säga, att hon utifrån det djupaste i sin natur är en samhällsvarelse, kallad till gemenskap. Utan att stå i relation till andra kan hon varken leva eller utveckla sig själv. Gud kallar oss till ett liv i kärlek och han upprättar kärlekens relationer och strukturer mellan oss (Basel 22).

Häri ligger grunden för mannens och kvinnans grundläggande jämlikhet. Det innebär också att familjen är den naturliga miljö i vilken barnet kan utveckla sina egenskaper, för att senare i samhällets bredare gemenskap kunna ta ansvar för sina medmänniskor. Därför bör samhället värna om jämlikheten och skydda familjelivet så gott det går. Samhället får inte träda i familjens ställe om det inte verkligen är nödvändigt.

Gud har skapat allt. "Han såg på allt som han hade gjort, och se, det var mycket gott!" (1 Mos 1:31). Vi tror, att det mest fundamentala i människan och i allt som finns till har positiv kvalitet, inte bara när det kan vara till nytta för oss, utan redan i sig som skapat. Skaparen är avbildad i sitt verk.

Vi ser denna avbild konkretiserad på många sätt. Själva existensen och livets mål, människans eviga längtan efter lycka och sökande efter sanning, samvetets röst och vår förblivande förmåga att välja fritt, materiens naturliga godhet och det andliga livets värdighet, allt detta och ännu mer är strålar av ljuset som leder människan till att handla gott. Därför är all meningslös förstörelse ett brott mot Guds mening med skapelsen. (se även Metodistkyrkans sociala principer 1-3; Gaudium et Spes 12-18).

Syndafallet

Men Adam och Eva åt av den förbjudna frukten (1 Mos 3:1-7). De valde att vara olydiga mot Gud, att följa sina egna impulser, att sätta upp egna handlingsnormer. Därmed ställde de sig utanför sitt naturliga sammanhang. Människan insattes av Gud i ett tillstånd av rättfärdighet. Men förledd av den Onde missbrukade hon från historiens början sin frihet, reste sig upp mot Gud och ville nå sitt livsmål utan honom (Gaudium et Spes 13.1).

Metodister och katoliker har betonat syndafallet och människans fördärv olika stark i det förflutna.

- John Wesley och Metodistkyrkans religionsartiklar nr.7-8 talar i anslutning till reformatorerna om fördärvet i människans natur varigenom människan av sin natur är böjd till det onda.
- Katolska kyrkan fasthöll på konciliet i Trient, att syndafallet visserligen innebär en brutenhet i människans naturliga förmåga men utan att detta medför ett totalt fördärv av hennes natur (se Denzinger-Schönmetzer 1511, 1521, 1555). I det ena sammanhanget framhöll man människans naturliga oförmåga att omvända sig till Gud och att göra goda gärningar inför honom, i det andra höll man fast vid hennes förmåga.

Trots våra tidigare teologiska kontroverser har vi upptäckt, att vi båda hela tiden har hållit fast vid syndens realitet och dess allvarliga följder för den enskilde liksom för hela människogemenskapen. Vi tolkar syndafallets

berättelse (1 Mos 3:1-24) likartat. Syndafallets skada är människans brutenhet och utsatthet, trots att hon behåller kunskapen om gott och ont och därigenom sin grundläggande gudslighet. Samtidigt måste vi erkänna, att vi är helt beroende av Guds nåd för att på nytt få den gemenskap med honom som vi av egen kraft inte kan få del av.

Vår erfarenhet bekräftar denna bibliska tolkning av människosläktets historia. Om vi ser i våra hjärtan, upptäcker vi att vi inte enbart är goda; vi har en böjelse till det onda, vi är omgivna av det onda i många former. Världsordningen, som är Guds ordning, har brutits sönder av människan, som inom sig själv är splittrad. Därför framstår människans hela liv, individuellt och kollektivt, som en dramatisk kamp mellan gott och ont, mellan ljus och mörker (Gaudium et Spes 13.2). För vår tid har vi skildrat denna kamp ovan i kapitel 1.

Frälsningen

Hur ojämn kampen om människornas hjärtan ibland än kan kännas ger vi inte upp. Vår tro och vårt hopp tvingar oss att tjäna Gud och vår nästa och att effektivt försöka förbättra mänsklighetens nuvarande villkor. Så vill vi förbereda oss själva och hela världen på den slutliga segern över mörker, ondska och död.

Det första löftet om denna seger gavs redan i paradiset, då Gud förkunnade fiendskap mellan kvinnan och ormen och mellan bådassäd (1 Mos 3:15). Löftet började förverkligas från den stunden genom det hopp om liv som det gav åt människosläktet, hur omedvetet människorna än må ha varit om grunden för ett sådant hopp. Löftet förverkligades i än högre grad, när den nya Eva, jungfrun Maria, födde sin son Jesus, som skulle bli den nye Adam, människosläktets nye stamfader (Rom 5:12-21; 1 Kor 15:21-26).

Trots människans främlingskap för allt livs källa, förblir Gud trogen och upprättar ett nytt förbund i Jesus Kristus. I sin egen person tillhör denne helt Guds värld och samtidigt helt vår värld, och därför kan han vara vår Medlare hos Gud. Han tog på sig följden för syndafallet i och med att han korsfästes och dog en smärtsam död. Därigenom öppnades vägen för en fallen mänsklighet att få fred med Gud och med varandra (Joh. 14:27), att uppnå gudomlig rättvisa (Matt 6:33) och att få full frälsning tillsammans med hela skapelsen (Rom 8:18-25). Genom honom är vi en ny skapelse (2 Kor 5:17), kallade till gudomligt liv, ett liv i kärlek och helighet (Basel 26).

Tillsammans med hela skapelsen väntar vi på den framtida härligheten, när Guds rike slutligen ska komma. Och redan nu förkunnar vi budskapet om Guds fred (Ef 6:15) för hela mänskligheten. Fred med Gud är källan till sann och äkta fred mellan människorna. Jesus Kristus är grunden för en återställd gemenskap mellan folken. I detta hopp vågar vi ingå kampen mot ondska, egoism och högfärd (Basel 27-28).

Kapitel 3. Gud kallar till helighet och vittnesbörd²

Det är inte enbart en kristen människosyn som kan hjälpa oss att stå emot sekulariseringens negativa följder och avvärja hotet om världens undergång. Mänskligheten behöver också få kraft och styrka för att besegra ondskans makter i sig och i världen. Kunskap och vilja tillsammans måste ge oss större beredskap att gå ut och förvalta vår jord enligt Skaparens planer.

Idag finns i Sverige på nytt en större öppenhet för andliga frågor. Många människor erfar en tomhet i livet sedan de har övergivit kyrkans traditionella förkunnelse om Guds kärlek till världen och lämnat allt kyrkligt bakom sig. De söker då ofta nya värden att leva för, kanske först kroppslig och psykisk hälsa och materiell välfärd. När de upptäcker att detta inte räcker till, letar de efter mänsklig värdighet, gemenskap, etiska normer, ja ett andligt liv utöver våra kroppsliga och materiella begränsningar.

Katoliker och metodister kan uppfylla dessa behov, eftersom vi i många stycken har gemensamma synpunkter på den väg som vi bör gå. I det följande vill vi framföra några av dem med hjälp av resultaten för de internationella samtalen mellan Katolska kyrkan och Metodistkyrkan som har publicerats under de gångna åren.³

Våra utgångspunkter är följande. I Bibeln finner vi Guds levande ord, där hans plan med världen uppenbaras. För oss är Jesus Kristus den högsta och slutliga uppfyllelsen av hela vårt liv. Vilka filosofiska system vi än följer för en analys av människan, samhället eller verkligheten överhuvudtaget, vill vi integrera vår syn i vår tro på Gud som Skaparen, Frälsaren, Heliggöraren.

Vår analys av människans situation i den moderna världen företer stora likheter, såsom vi kunde visa ovan i kapitel 1 och 2. Vi är eniga om att människan och världen har ett eget värde och en egen autonomi. Detta gör att vi värderar kultur och vetenskap högt och det tillåter oss att samarbeta med alla människor av god vilja. Enligt oss bör de kristna därför inte dra sig tillbaka från "det världsliga" utan aktivt delta i samhällslivet. De kan därvid lämpligen utgå från en gemensam kristen spiritualitet, såsom vi nedan beskriver den (Denver 34-50).

² Både Katolska kyrkan och Metodistkyrkan har i modern tid utgivit officiella texter om vår kallelse till helighet och vittnesbörd. För Katolska kyrkan kan vi hänvisa till Andra Vatikankoncilietts konstitution Om Kyrkan, Lumen Gentium (där särskilt kapitel 5, Den allmänna kallelsen till helighet i kyrkan), dess konstitution om Kyrkan i världen av idag, Gaudium et Spes, och dess dekret om lekmannaapostolatet Apostolicam Actuositatem. För Metodistkyrkan kan vi hänvisa till Metodistkyrkans lära och kyrkoordning, godkänd av centralkonferensen i Helsingfors 1981, särskilt del III om de sociala principerna §§70-76 och IV, kap. 1 om tjänsten i Kristus §§101-110.

³ Till dags dato har fyra sådana rapporter offentliggjorts, benämnda efter de platser där samtalen slutfördes: **Denverrapporten** 1971 och **Dublinrapporten** 1976 behandlar båda ett flertal ämnen, frälsning i den moderna världen, spiritualitet, den kristna familjen, nattvarden eller eukaristin, tjänsten eller ämbetet, auktoriteten i kyrkan.

Honolulurapporten 1981 tar upp den helige Andes verk och vår erfarenhet av dem.

Nairobiapporten 1986 fördjupar sig i vad kyrkan är. Den går också utförligt in på påvens ställning som kyrkoledare (Petrusämbetet).

Där vi återger någon av dessa rapporter nämner vi platsen och de nummer som berörs.

Befrielse, helande, frälsning

Vi kan idag urskilja tre med varandra sammanhängande behovsområden hos den moderna människan:

- mest elementärt längtar mer än en tredjedel av världens befolkning efter befrielse från det dagliga hotet mot sin överlevnad (hunger, krig, förtryck);
- på ett högre plan längtar man efter ett mera människovärdigt liv och kräver arbete åt de arbetslösa, undervisning för analfabeter, värdighet och frihet för de föraktade och förtryckta;
- slutligen behöver människan befrias från ångest, mänsklig ensamhet, otillfredsställelse och desperation över det materiella livets meningslöshet (Dublin 13).

Allt detta ingår i människans dröm om fullkomlig lycka, paradisdrommen om vi tänker tillbaka i tiden eller drömmen om himlen om vi ser framåt. Det judiskt-kristna frälsningsbudskapet har aldrig skilt det materiella och det andliga, det jordiska och det himmelska, det timliga och det eviga från varandra. Guds frälsningsplan gäller hela Guds skapelse, hela den faktiska verklighet som vi lever i, även om vi kristna ofta ensidigt betonat den andliga sidan (Dublin 14-16).

Som orsak till bristerna i den mänskliga gemenskapen har vi ovan angivit människans egoism, vilken leder till aggressivitet, strid och orättvisor. Våra kyrkor har till uppgift att nämna dessa synder vid namn, även då de begås av oss själva eller där vi i tystnad tolererar dem. Men med samma nyktra realism bör vi också förkunna och sprida Guds nåd i alla dess aspekter.

All mänsklig kärlek och solidaritet står under Guds ledning och uttrycker hans hänvändelse till oss. Befrielse utan våld åstadkommes således bara, när Gud förvandlar makthavarnas hjärta och vilja, även om dessa kanske inte själva tror på Gud och menar sig handla av humanitära motiv eller av hänsyn till folkopinionen. Också tekniken förmedlar Guds nåd när den används i mänsklighetens tjänst. Mer än förr kan katoliker och metodister erkänna att Guds frälsning inte inskränker sig till den enskildes omvändelse, nyfödelse och helgelse, utan är ett helande av alla sår i skapelsen, i den enskilda människan och i alla gemenskapsformer, både materiellt, psykiskt och andligt (Dublin 19, 22).

Vi kristna är kallade att vara instrument för Guds nåd och frälsning. Detta sker inte enbart i våra gudstjänster eller i vår evangelisation, utan lika mycket i vårt sociala ansvarstagande (trons frukt) och vårt samarbete med andra rörelser och organisationer som värnar om mänsklig värdighet och solidaritet. Vi ser inte bort från det otillräckliga i många inomvärldsliga ideologier. Men vi kan erkänna deras strävan som en följd av samvetets röst som söker förhindra skapelsen undergång och befrämja mänsklig lycka. Som sådana kan de öppna vägen till budskapet om Guds personliga kärlek (Dublin 20, 23).

Vi kristna är kallade att avlägga vårt vittnesbörd om evangeliets djup och rikedom gemensamt och med en enda röst. Därför måste vi ta splittringens synd och kyrkornas kallelse till enhet på djupaste allvar (Dublin 24).

Den helige Andes verk

I Sverige är knappast någons liv hotat av hunger, krig eller förtryck. De flesta av oss kan också leva ett människovärdigt liv i materiellt hänseende. Däremot har svenskarna blivit allt mer medvetna om de negativa följderna av sitt välstånd i form av ekologiska problem och bristande solidaritet med de fattiga länderna och världsdelarna. Därutöver är i vårt land ensamhet, upplevelse av meningslöshet, ångest inför döden, sökande efter förblivande andliga värden större än i många andra länder.

Vi metodister och katoliker känner därför en stor längtan efter att tillsammans framställa de viktigaste elementen i en kristen spiritualitet som kan sporra oss att ta vårt ansvar för naturen och våra fattiga medmänniskor och som kan fylla svenskarnas andliga behov.

Läran om den helige Andes person har aldrig varit en skiljepunkt mellan metodister och katoliker. Inom den treenige Guden är han den tredje Personen, Herren och Livgivaren, utgående av Fadern och Sonen (västerländsk tradition), utgående av Fadern genom Sonen (österländsk tradition). Han är den personliga kärleken mellan Fadern och Sonen, Guds personliga kärlek till oss människor och till hela skapelsen.

Genom Sonens människoblivande, död och uppståndelse öppnades Faderns hjärta på nytt för oss. Guds Ande sändes för att bli den gudomliga livskällan i den enskilde troende och i de troendes gemenskap, kyrkan. Kristi Ande återställer skapelsen i dess forna härlighet och ger oss av sina gåvor, så att vi själva förvandlas och bereds att förvandla jorden (Honolulu 7-10).

Den helige Ande avslöjar alltså vad som egentligen är syftet med denna värld, att återspegla Skaparens skönhet och godhet. Under Andens ledning har Gamla testamentets författare nedtecknat Guds frälsningsplan och dess historiska förverkligande från skapelsens början och syndafallet via Israels utkorelse till profetian om Människosonens ankomst. Nya testamentet fortsätter berättelsen från Jesu födelse, död och uppståndelse via Andens utgjutande över det nya gudsfolket och dess ledare fram till förväntningen om Herrens återkomst i härlighet (Honolulu 12).

Guds frälsande barmhärtighet manifesteras i hans Sons försoningsdöd och når människorna genom den helige Andes verk i deras hjärtan till omvändelse, rättfärdiggörelse, nyfödelse och helgelse. Guds förekommande nåd betonas av både konciliet i Trient och John Wesley. Guds Ande har alltid initiativet. Anden leder och fullbordar vår försoning med Gud när vi bejakar hans initiativ, ångrar våra synder och låter oss frälsas och helgas (Honolulu 13-18).

Inom den kristna gemenskapen leder den helige Ande människorna till dopet i vattnet och Anden och därmed till medlemskap i Guds familj. Genom de löften som hör samman vårt medlemskap och genom gemenskapen kring nattvardsbordet – där vi i Anden dricker

Herrens kalk – växer kyrkans synliga gemenskap. Anden ger oss en mångfald av karismer (jfr 1 Kor 12:4), andliga gåvor som bereder oss till tjänst åt varandra och våra medmänniskor.

Därvid bör vi komma ihåg, att den extatiska upplevelsen av den helige Ande, t ex i tungomålstalande inte kan skiljas från Andens verkan i det vanliga mänskliga handlandet i kärlek, godhet, trofasthet, självbehärskning (Gal 5:22f). Det är den helige Ande som leder kyrkan under seklernas gång och som ständigt på nytt kallar kyrkans syndiga medlemmar tillbaka från felaktiga vägar (Honolulu 19-21).

För att levandegöra Kristi offer i allt och alla kallar den helige Ande människorna till att förnya det sociala, kulturella och politiska samhället. Guds rike håller på att förverkligas på livets alla områden och det innebär att den mänskliga gemenskapen som nu är märkt av syndafallet kommer att förvandlas till en gemenskap där rättvisa, kärlek och fred härskar. Samarbete för dessa ideal mellan människor av all slags tro och övertygelse är redan det en frukt av Andens dolda verkan även bland icke-troende (Honolulu 22).

Andlig erfarenhet och kraft

Livet i den helige Ande är mänskligt liv. De icke-kristna eller icke-troende som lever för rättvisa, fred och mänsklig solidaritet ger redan uttryck för Andens frukt, även om de inte är medvetna om det. När detta mänskliga liv levs i tro, hopp och kärlek, kommer det till sin fulla blomstring i enlighet med Guds nådefulla plan. En kristen människa låter den helige Ande medvetet stimulera och leda hennes liv och inriktar sig därför på Guds självuppenbarelse. Denna kom till sitt högsta uttryck i Jesus Kristus, och fortsätter i kyrkans gemenskap där de kristna under Andens ledning förnyas till samma sinnelag som hos Kristus (Fil 2.5). Man ser både världen och historien ligga under Guds omsorg och försyn (Honolulu 23).

Kristen andlig erfarenhet innefattar vissheten om Guds oförskyllda nåd i Kristus och Andens inre vittnesbörd om att vi verkligen är Guds barn och Kristi bröder och systrar. Under Andens ledning växer vi till i kunskap om sanningen och fördjupas i lydnad mot Guds vilja. Genom Anden förmår vi också föra in andra i den kristna gemenskapen (Honolulu 24).

Kristen erfarenhet innefattar mysterium och klarhet, intuition och logiskt tänkande, viljestyrka och känsla, den enskildes samvete och erkännande av auktoriteter, karismer och sakrament, retreat och socialt arbete, kroppsliga ansträngningar och bön, tjänst i det fördolda och offentligt, församlingsgemenskap och världsvid mission, trohet mot det förflutna och öppenhet för det aktuella, planering och improvisation inför framtiden. För att kunna utveckla denna andliga erfarenhet och kraft behöver den troende människan utöva regelbunden bön och meditation, överväga Bibelns texter, låta sig närmas av sakramenten och uppmuntras av Guds gåvor av nåd och vishet (Honolulu 28).

Bland den helige Andes påtagliga gåvor, som kan väcka förundra hos utomstående, förekommer tungomålstalande och tolkning av tungomål, helande av sjuka och profeterande. Hur upplyftande och därmed eftersträvansvärda dessa eller andra Andens gåvor än må vara, är kärleken till Gud och till nästan viktigare (Mark 12:29-31; 1 Kor 13).

Aposteln Paulus rangordnar också gåvorna, från dem som tjänar till uppbyggelse för den enskilde till dem som uppbygger även andra, antingen dessa är troende eller icke-troende. Bruket av gåvorna underordnas ledarna i församlingen, vilka har ansvar för gudstjänsten (1 Kor 14).

Än viktigare idag är att vi upptäcker och utvecklar Andens frukt som är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning (Gal 5:22). Dessa Andens yttringar förbises lätt. Där de förekommer är de äkta tecken på hans närvaro och verkan.

Både troende och icke-troende kan inspireras av Andens frukt och gåvor till den enskilde liksom till gamla eller nya grupper av troende som lever ett andligt liv. Kommuniteter av ordensfolk och storfamiljer på kristen grund speglar Andens verkan. Genom helgonens exempel och andliga ledares råd breddas erfarenheter utöver det personligt upplevda. Särskilt idag har vi stort behov av andliga ledare, som kan visa vägen för alla sökande (Honolulu 29-31).

Ansvariga i kyrkan och de som utbildas för kyrklig tjänst bör därför personligen bruka alla de nådemedel som kyrkan ställer till förfogande för att stödja det andliga livet. De måste själva ha andliga ledare, annars kan de inte leda andra. De måste få syndernas förlåtelse i ordnade former, t ex personlig bikt. De måste veta hur människans religiösa liv utvecklas, vilka behov som finns och vilka problem som kan uppstå. Många människor i Sverige väntar bara på någon som kan vägleda dem till fördjupad kontakt med Gud och till osjälviska insatser i samhället.

De av Anden ledda troende känner igen gemenskapen i Jesus Kristus hos varandra också utöver de konfessionella gränserna. De strävar därför efter den fulla synliga gemenskapen inom Kristi enda kyrka. De kan inte låta bli att be för denna enhet och så långt som möjligt förverkliga enheten med sina bröder och systrar även i sina egna liv.

Det kyrkliga livet

Liksom Gamla testamentet har nedtecknat det gamla förbundets historia mellan Herren Gud och Israel, så har de nytestamentliga skrifterna sitt ursprung i den apostoliska kyrkans liv, genom att den helige Ande inspirerat de bibliska författarna att skriva ned vad de ansåg viktigt för kyrkans liv. I kyrkan kommer således Guds uppenbarelse i Kristus till oss genom Skriften. Anden leder kyrkan till ständig reflexion över Skriftens budskap, så att kyrkan med auktoritet kan tala till människor i olika tider och på olika platser, i olika sociala och kulturella sammanhang, om gamla och nya problem. Denna reflexion uttrycks i trosbekännelser och regleringar av det kyrkliga livet, så att kontinuiteten i det som är väsentligt bevaras mitt i alla utveckling och anpassning till tidernas djupa behov (Honolulu 33-34).

Som Guds folk, Kristi kropp och den helige Andes tempel är kyrkan inte en gemenskap som uppstått genom de troendes initiativ. Kyrkan ursprung ligger i Guds frälsningsplan, som förverkligas i Jesu död och uppståndelse och Andens utgjutelse på pingstdagen. Det nya

förbundets gemenskap (på grekiska "koinonia"; på latin "communio") står under Andens ledning.

Kyrkan är en gemenskap som består av olika grupper av troende med olika traditioner, trosformuleringar, gudstjänstordningar och organisatoriska element. Dessa olikheter förenas dock inom en enhetlig ram, så att avvikande element utanför denna ram kan avvisas (jfr 1 Joh 2:19). Vem som konkret i kyrkan har auktoritet att uttala vad som är sant eller osant, rätt eller fel, är föremål för diskussion mellan katoliker och metodister. I dessa samtal har vi kommit till stor men inte fullständig enighet (Honolulu 35-38).

Anden fyller kyrkan och bereder henne att predika ordet, fira nattvarden/eukaristin, erfara gemenskapen i bönen och tjäna världen. På det sättet är kyrkan själv ett tecken, en budbärare och ett instrument, och därmed sakrament för Guds rike under tiden mellan Kristi första ankomst och hans återkomst. Mysteriet av Ordet som blev kött och eukaristins hemlighet pekar alltså på kyrkans sakramentala verklighet, nämligen att också i kyrkan Gud och hans nåd tar mänskliga former och verkar genom materiella ting och mänskliga handlingar (Nairobi 2-10).

Metodister och katoliker erkänner dopet och nattvarden som de två viktigaste sakramenten, där Gud ger sin nåd till de troende genom ett yttre verksamt tecken. Medan katolikerna dessutom kallar flera andra nådemedel för sakrament, gör inte metodisterna det. Både katoliker och metodister kan emellertid kalla hela det kyrkliga livet för sakramentalt (Nairobi 11-16).

Det är genom den kyrkliga gemenskapen som den enskilda troende föds och uppfostras och blir medveten om sin tro. Att tillhöra Jesus Kristus innebär därför att också tillhöra hans kropp, kyrkan. För både metodister och katoliker är dopet och tron den enda vägen in i den synliga kyrkliga gemenskapen. Dop och tro och kyrkomedlemskap kan inte skiljas från varandra, inte heller vid dop av små barn. Men även om en icke-döpt enligt oss inte kan vara medlem i kyrkan som är Guds familj, tror ingen av oss att denna person därmed är utestängd från Guds frälsningsgärningar. Vi – inte Gud – är bundna till den synliga kyrkans ordningar.

För sitt andliga livs vidare utveckling är varje troende hänvisad till den kyrkliga förkunnelsen, som förklarar Skriften, och till mottagandet av nattvarden, som ger andlig föda och dryck.

Inför människors sökande efter mening och fasthet i livet vill vi betona att Guds ord och kyrkans rika tradition är outtömliga källor till andlig förnyelse. Att vara kristen betyder att vara insatt i en helhet både bakåt i tiden och utåt i den universella kyrkans gemenskap. Ingen är lämnad åt sig själv.

I eukaristin/nattvarden är Kristus med fullheten av sin mänskliga och gudomliga natur helt närvarande under brödets och vinets gestalt. Vi kommer då ihåg hans offerdöd för våra synder och hans uppståndelse. Genom vårt aktiva deltagande i kommunionen förenas vi med vår Herre och överlämnar våra liv i hans tjänst. Vi stärks i striden mot synden, fördjupar vår gemenskap med övriga deltagare och får styrka och kraft att arbeta i världen (Dublin 52-54).

Vi medger att vi i flera punkter har olika och varandra motsägande traditioner och uppfattningar. Dessa har vi till uppgift att bearbeta. Men hur vi än tolkar kyrkans verklighet, hennes ämbete och hennes sakramentala liv, står det för oss fast att ingen kan vara kristen på egen hand, utan enbart som medlem i en församling som står i gemenskap med alla andra kristna församlingar. Vi erkänner att splittringen i olika konfessionella familjer är i strid med den enhet som Kristus vill ha i sin kyrka. I lydnad mot honom förpliktigar vi oss att arbeta för den fullständiga enheten i tro, sakramentalt liv och kyrkoordning, så att vi själva blir förenade i en enda synlig kyrka och tillsammans kan föra dagens sökande människor närmare den treenige Guden (Nairobi 17-21).

Etisk livsföring

De kristnas kallelse hörs i Jesu ord: "Var fullkomliga, så som er Fader i himlen är fullkomlig" (Matt 5:48). En kristen är medveten om att kristet lärjungaskap innebär att man efterföljer honom som inte tvekade att ge sitt liv för alla (Joh 15:13). Kyrkan har ärvt förkunnelsen av Guds helighet och kärlek och uppmuntrar män och kvinnor att svara på Kristi kallelse i tro, hopp och kärlek, och i ett etiskt liv i överensstämmelse med Guds nåd. Ord och handling, tro och gärning hör ihop. Därför är frågor om etik och moral centrala för vår kallelse till helighet. Vi är medvetna om att kallelsen är större än våra krafter. Vårt uppdrag utsträcker sig över alla livsområden under hela vårt liv på jorden (Honolulu 39, 42).

Eftersom kallelsen är större än vad våra krafter medger har de troende fått hjälp att fullfölja sitt liv i enlighet med Guds kallelse till helighet och fullkomlig kärlek. Framför allt är det människans eget samvete som är det närmaste rättesnöret hon har – hennes egen inre röst. Men också människors gemenskap bidrar med insikter i form av andras erfarenheter, den historiska utvecklingen i samhället, naturvetenskapliga och beteendevetenskapliga upptäckter. Kyrkan har dessutom tillgång till de andliga rikedomar som härstammar från Guds uppenbarelse, nämligen Skrifterna och deras tolkning i historien under Andens ledning, erfarenheten av syndernas förlåtelse genom Guds nåd, stödet från budorden och det sakramentala livet (Honolulu 40f).

Människans samvete är en Guds gåva som givits henne i skapelsen. Samvetet måste fostras att komma fram till etiska beslut och därför måste det vara öppet för kunskap och för ledning från högre auktoriteter. Liksom bibeln är norm för trons formulering, står en kristen också vid sin etiska beslutsformning under bibelns auktoritet. Skriften bör tolkas i ljuset av traditionen (kyrkans levande röst genom tiderna), av förnuftet och av livserfarenheten (Honolulu 43).

Så länge den offentliga ordningen och andras rättigheter inte kommer i kläm, behåller människan friheten och rätten att följa sitt samvete. Kyrkans auktoritet i etiska frågor tvingar inte heller en människa att handla mot sitt samvete. Men kyrkan kan komma till en punkt, där hon tvingas att säga att den som handlar på ett visst sätt, ställer sig utanför kyrkans gemenskap (Honolulu 44).

Alla människor har en uppfattning om naturrätt eller skapelsens ordning, även om dess konkretiseringar skiftar i olika kulturer och är beroende av den historiska utvecklingen. Vi kristna ser i naturrätten samtidigt ett uttryckt för Guds förekommande nåd. Därför kan enligt oss människans förpliktelser som kyrkomedlem visserligen urskiljas från hennes förpliktelser som samhällsmedlem, men dessa kan i grunden inte stå i motsättning till varandra (Honolulu 45).

I våra två kyrkor har vi ett flertal organ och procedurer för att ge vägledning angående etiska frågor. Vi erkänner att denna vägledning inte alltid är tydlig eller i enlighet med idealet, eftersom problemen idag kan vara svårgenomträngliga och även kyrkans ledare kan göra felbedömningar. Olika kyrkliga grupper kan komma till olika slutsatser. Därför är vi kallade att studera sådana skillnader närmare och se var de har sin grund utan att därför misstänkliggöra någons goda uppsåt (Honolulu 47).

Familjelivet är ett av de viktigaste områden där den enskildes lycka och samhällets väl avgörs. Metodister och katoliker är inte helt eniga i alla frågor som berör familjen, till exempel möjligheten till skilsmässa eller bruket av preventivmedel. Vi anser dock båda att det i vårt moderna samhälle är mycket viktigt att värna om den centrala plats som äktenskapet har i Guds frälsningsplan (Dublin 35-43).

Vi är eniga om att Gud har instiftat äktenskapet för parternas ömsesidiga kärlek och helgelse och för barnens uppfostran och att denna förbindelse i sig kräver trohet, enhet och kärlek. För- och utomäktenskapliga sexuella förbindelser är oförenliga med Kristi lära och normerna för den personliga helighet som en kristen är kallad till. Det tilltagande antalet skilsmässor är oroväckande. Denna negativa utveckling måste motarbetas så mycket som möjligt (Denver 69-75).

Som kristna har vi uppgiften att skydda och bevara allt liv, särskilt det ofödda livet samt sjuka, svaga och gamla människors liv. Vi är dock medvetna om att våra kyrkor inte i alla frågor drar samma etiska slutsatser, även om vi är eniga om de flesta grundläggande värden som måste skyddas. Detta i sig är ett tecken på hur komplicerade frågorna ofta är.

I Sverige har kyrkorna börjat samarbeta så mycket som möjligt för att avge gemensamma svar på förfrågningar från statliga myndigheter på dessa områden. Vi gör det via Svenska ekumeniska nämnden eller genom att skriva under uttalanden från varandra i vilka vi är eniga. På detta sätt försöker vi bilda en gemensam kristen opinion om t ex fosterdiagnostik och sena aborter, om transplantation och organdonation, om genforskning, om barnens rätt, om handikapp och välfärd. Men vi måste också själva, som samfund, fördjupa oss i dessa frågor.

Helighet idag

Methodismen uppstod som en väckelserörelse inom den anglikanska kyrkan. John Wesley blev gripen av det dubbla behovet hos människorna av personlig andlig omvändelse och av nästankärlekens sociala konsekvenser i 1700-talets England. Också inom katolicismen har

bland annat det ständigt förnyade ordenslivet med dess kontemplativa och aktiva ordensfamiljer under alla sekel varit ett tydligt tecken på samma dubbla behov.

Personlig helighet och dess tillväxt i det dagliga livet har i båda traditionerna alltid haft en stor plats. Den metodistiska tanken på en "fullkomlig helgelse", dvs helgelse av alla element i vardagslivet och i arbetet, motsvarar den katolska tanken på en ständig tillväxt i fullkomlighet som utsträcker sig över hela livet (Denver 51-53).

Katoliker och metodister delar ett större och rikare arv av kristen spiritualitet än man vanligtvis tänker. Som några av dess gemensamma rötter kan nämnas: vördnad för den andliga läsningen av Skriften, betoning av omvändelse och förnyelse, strävan efter att "hjärtats fromhet" skall uttryckas i sociala handlingar. Särskilt vill vi båda värna om familjen som en mycket viktig kärngrupp för samhället. Familjen stöder också sina medlemmars trosliv, liksom deras mänskliga och andliga mognad. Den hotas idag av många inre och yttre spänningar, som tyvärr ofta leder till upplösning.

I våra skilda traditioner bekänner vi oss gemensamt till Guds förekommande nåd, tron på Jesus Kristus som Guds människoblivna kärlek och på den helige Andes ledning i vårt vardagsliv. Båda traditionerna håller människans medverkan med Guds nåd vid frälsningskeendet för nödvändig. Båda uppfattar livet självt som en Guds-tjänst, från barndom genom uppväxtåren till ett vuxet liv, ålderdom och död. Båda är eniga om att livet är en dynamisk process där människan växer under Guds nåd från dess början i tro (rättfärdiggörelse) till trons fullhet (helighet). Helgelseprocessen fortgår genom moralisk och andlig disciplin, i Andens gåvor och frukt och i en vilja att tjäna sin nästa i kärlek (Denver 54-56).

Ovan har vi uppmärksammat tre behovsområden hos den moderna människan:

- Vi hör ropet om mänsklig solidaritet med de förtryckta, nödlidande och ensamma. Kyrkorna kallas att tillsammans med alla människor av god vilja aktivt arbeta för rättvisa, sanning, kärlek, fred och välfärd.
- Vidare förekommer idag en stark längtan efter gemenskap. Detta visar att vi människor endast tillsammans kan nå våra livs mening och att den kyrkliga gemenskapen kan ta bort mycket av ensamheten om församlingarna vågar leva i öppenhet även för andra än de egna. Det pekar också på kyrkornas uppgift att be för och sträva efter inbördes enhet.
- Slutligen söker sig många till bön och kontemplation som en väg till fördjupning av sitt liv. Detta uppenbarar vårt djupa beroende av Gud, vår längtan efter befrielse, helande och frälsning, vår villighet att lära känna Guds vilja och vår inriktning på ett evigt liv i hans gemenskap.

Dessa tre tendenser är tre sidor av samma verklighet. Därför har vi i det föregående inte skilt dem från varandra, utan beskrivit de viktigaste aspekterna i den kristna spiritualiteten. Våra kyrkor måste idag verka för gemenskap mellan människor. Vi vill också peka på och tillsammans sträva efter bön och kontemplation som element i ett kristet liv (Denver 57-61).

Visserligen har vi olika konkreta traditioner beträffande den kristna spiritualiteten. Att den katolska vördnaden för Maria är främmande för metodister utesluter inte att även

metodisterna visar Maria vördnad, fast på ett annat sätt. Eukaristin brukas olika ofta i vårt andliga liv. Bikten betonas mera hos katoliker, psalmsång mera hos metodister. Läroämbetet och den hierarkiska strukturen hos katolikerna gör att församlingarna och det kyrkliga livet fungerar annorlunda än hos metodisterna, där lekmännens ansvar och demokratiska strukturelement uppfattas som väsentliga. Men vi menar att vi inför de stora andliga frågorna idag ändå kan komma med flera gemensamma svar än vi tills nu faktiskt har givit (Denver 62-68).

Kapitel 4. Vägen framåt

Slutsatser och utblick

Vid slutet av vårt arbete tackar vi Gud för dessa samtal. Den ekumeniska dialogen har varit utomordentligt berikande för oss och har fördjupat förståelsen hos oss för varandras teologi och kristna liv. Våra samtal har också fört oss i kontakt med den internationella dialog som pågår mellan våra kyrkor.

Samtalsdelegationen har kunnat konstatera att det hos våra kyrkor finns flera gemensamma nämnare.

1. En internationell prägel

Att vara en internationell kyrka med nationella särdrag ger möjlighet till en djupare förståelse av viktiga dimensioner i budskapet om Jesus Kristus, hela världens frälsare. Han kallar alla människor till gemenskap med sig och med varandra, utöver alla nationella gränser.

2. Ett gemensamt arv

Samtalsgruppen har kunnat konstatera att våra båda kyrkor öser ur en rik gemensam skatt, något som förenar oss i tradition och erfarenhet.

Metodismens kyrkofader John Wesley kan inte förstås om man inte ser honom i ljuset av hela kristenhetens teologiska arv. John Wesley läste och begrundade fornkyrkans teologer. Han tog intryck av reformationens teologiska nytänkande. Han var beroende av pietismens arv, med betoning av den personliga överlåtelsen och erfarenheten. Han framhöll att kristet liv utan vilja till socialt engagemang är en omöjlighet. Inget av detta är heller främmande för katolskt tänkande.

3. En gemensam utgångspunkt

Vi bekänner oss till den treenige Guden, Fadern, Sonen och Anden, såsom det är formulerat i de apostoliska och nicenska trosbekännelserna.

4. En gemensam syn på människans villkor

Människan är skapelsens krona och underordnad skapelsens Herre. Ropet efter rättvisa, trygghet och mening idag är egentligen ett rop efter Gud.

5. En gemensam syn på människan

Människan är Guds avbild. Denna avbild är genom syndafallet skadad, med följder för den enskilda människan liksom för mänskligheten i stort. Genom Kristi försoningsverk återställs avbilden. Detta fullbordas i människan genom tron.

6. En gemensam syn på det kristna livet

Båda kyrkosamfunden betonar Andens liv och den personliga erfarenheten av Andens verklighet. Genom våra samtal har vi fått en fördjupad förståelse för människans möjlighet att genom lyhördhet för den helige Ande återställas till Guds avbild. Bärande motiv som förenar våra samfund är kristen spiritualitet och tillväxt i Andens nåd och kraft.

Ännu på väg...

Vi är ännu inte eniga i allt. Flera viktiga sidor av kristen tro och kristet liv finns kvar att behandla.

Bland de frågor som återstår kan nämnas:

- Kyrkobergreppet, särskilt frågan om ämbetssynen.
- Auktoriteten i kyrkan, särskilt frågan om påvens ofelbarhet och primat.
- Det sakramentala livet, särskilt frågan om tillbedjan av Kristus i nattvardens element.
- Helgonens plats inom gudsfolket, särskilt frågan om dogmerna om Maria.

Rekommendationer

Mot denna bakgrund av både samsyn och kvarstående frågor vill vi som samtalsdelegation rekommendera följande:

1. Att samtalsgruppens rapport studeras av båda samfundens pastorer/präster och lekfolk.
2. Att ekumeniska studiegrupper bildas för samtal och för att söka vägar till en fördjupad förståelse och förnyad erfarenhet av skriftenlig helighet.
3. Att även grupper för bön och vittnesbörd bildas med deltagare från båda samfunden.
4. Att former skapas för gemensamma bibeldagar och retreatar.
5. Att lärare från de båda kyrkornas pastors-/prästupbildningar gästföreläser på varandras seminarier.
6. Att kyrkorna inbjuder varandras pastorer/präster att predika i varandras kyrkor.

Med detta anser vi oss i samtalsdelegationen ha slutfört vårt uppdrag och överlämnar härmed rapporten till våra uppdragsgivare.

Litteraturlista

Om Metodistkyrkan och metodism

Nedanstående böcker kan lättast beställas från Metodistkyrkans förlag Sanctus, Box 5020, 102 41 Stockholm. Tel. 08-667 01 55.

John Wesley, På Bibelns grund I-II. Wesley's predikningar. Nya bokförlags AB, Stockholm 1970

John Wesley, Brev till en Romersk Katolik. Nya bokförlags AB, Stockholm 1968

Thorvald Källstad, Innerlighetens religion. John Wesley's väg från pliktreligion via mystik till levande Kristus-tro. Åsak, Delsbo 1989

Thorvald Källstad, Trons väg. En bok om Metodistkyrkans tro. Sanctus, Stockholm 1981, 3 uppl.

Thorvald Källstad, Den goda grunden. Kyrkans fyra grundstenar. Sanctus, Stockholm 1988

Folke Malm, Den metodistiska väckelsen i England. Sanctus, Stockholm 1977

Tomas Söderhjelm, Vägens folk – Vägen – Kraft att vandra. Tre häften om Metodistkyrkan. Sanctus, Stockholm 1991

Om katolska kyrkan och katolicism

Nedanstående böcker kan lättast beställas från Katolsk bokhandel, Kungsträdgårdsgatan 12, Box 7204, 103 88 Stockholm. Tel. 08-611 34 35.

Katolsk dokumentation. Serie med texter av konciledokument, encyklikor och rundskrivelser utgiven av Katolska bokförlaget, Uppsala

Katolsk tro. En småskriftserie om den katolska tron i 28 delar utgiven av Katolska Pedagogiska Nämnden. Stockholm 1987ff

Catharina Broomé, Katolicism. Kyrkan, läran, missionen. Katolska bokförlaget, Uppsala 1990, 4 uppl.

Anders Arborelius, Trosmeditation. Karmeliterna, Tågarp/Glumslöv 1987

Alf Härdelin, Vägledning. Kristen spiritualitet under tusen år (200-1200). Katolska bokförlaget, Uppsala 1978

Rosemary Gallagher & Michael Henesy, Så är det att vara gift med en katolik. Katolska pedagogiska nämnden, Stockholm 1989

Alf Åberg, Barbro Lindquist, Lars Cavallin: Bygga kyrka. Katolska kyrkan i Sverige 1783 – 1983. Katolska bokförlaget 1983

Frågor att samtala över

Följande frågor hänvisar till dokumentets olika delar. Man kan behandla dem vid fler än sju sammankomster. Särskilt uppgifterna under punkt I kan lämpligen fördelas över flera sammankomster.

I. Gemensamma uppdrag

1. Gör ett studiebesök i varandras kyrkor och låt prästen/pastorn förklara inredningen.
2. Ta en eller flera älskade bibeltexter och gör ett bibelstudium om dem tillsammans med en medlem i det andra samfundet.
3. Gå igenom din kyrkas sångbok. De första 325 psalmerna är gemensamma för alla kyrkor. Vilka har metodistiskt ursprung och vilka är katolska?
4. Berätta vilka böner du älskar mest och jämför dem med de böner som dina samtalspartners älskar.
5. Försök eventuellt få tag i de internationella dokument som citerades ovan och berätta om deras innehåll för övriga samtalsdeltagare.

II. Gemenskap mellan metodister och katoliker

1. Har du bland dina bekanta en katolik respektive metodist som du har tillfrågat någon gång om dennes tro? Vad tog ni upp?
2. Har du läst någon eller några böcker om det andra samfundets lära eller framstående personer? Berätta om dem. Berätta om framstående personer i ditt eget samfund.
3. Vilka är de viktigaste likheter som du har upptäckt?
4. Vilka är de viktigaste skillnader som du har upptäckt?

III. Människans villkor

Läs kapitel 1 om människans villkor, s 5ff.

1. Känner du igen termen spiritualitet, såsom den beskrivs i dokumentet? Hur ser du på dess förhållande till läran, till gudstjänstlivet och till vardagslivet?
2. Tänk över och samtala om de ljusa och mörka sidorna i livet. Vilka överväger enligt dig?
3. Hur ser du på orsakerna till de negativa sidorna i livet? Vilka andra faktorer än naturvetenskap och teknologi vill du eventuellt ange?
4. Hur upplever du den tilltagande sekulariseringen? Kan du ge andra exempel än de redan nämnda?
5. Ser du också tecken på en annan utveckling? Kan du tänka dig en god människa och ett gott samhälle utan medveten gudstro?

IV. En kristen människosyn

Läs kapitel 2 om en kristen människosyn, s 10ff.

1. Läs skapelseberättelsen (1 Mos 1) och samtala om de slutsatser som dokumentet drar. Jämför 1 Mos 1 och 1 Mos 2.
2. Samtala om vad termerna syndafall, arvsynd, människans fördärv innebär för dig och dina samtalspartners. Upptäcker ni skillnader eller ej?
3. Varifrån kommer enligt dig människans benägenhet att hoppas på ett bättre liv?
4. Hur brukar du förklara Jesu död och uppståndelse och deras betydelse för ditt liv?
5. Hur ser du på livet efter detta? Vad sker då?

V. Gud kallar till helighet och vittnesbörd

Läs kapitel 3, de första tre avsnitten, s 13-16.

1. Är du van vid att för dig själv skilja ett "kristet" liv från ett liv "i världen", eller gör du det inte? Vad tror du din syn beror på?
2. Vad betyder det för dig att Gud är en treenig Gud (en Gud, som är Fader, Son och Ande)? Till vem ber du? Hur kommer det sig?
3. Samtala om vad följande termer betyder i din tradition: omvändelse, rättfärdiggörelse, pånyttfödelse, helgelse.
4. Hur leder enligt dig den helige Ande Guds kyrka och dess medlemmar?
5. Brukar du skilja mellan Andens gåvor och Andens frukt? Kan du berätta om dina egna andliga erfarenheter, om de inte är allt för personliga?

VI. Gud kallar till helighet och vittnesbörd

Läs kapitel 3, fjärde avsnittet om det kyrkliga livet, s 17.

1. Känner du dig i första hand som medlem av din församling eller av den internationella kyrkan? Hur förhåller sig dessa sinsemellan enligt dig?
2. Hur används bibeln i din kyrka? Vem har auktoritet att förklara bibeln? Kan du se att även andra former av auktoritet är möjliga? Vilka och hur? Läser du själv bibeln regelbundet?
3. Hur ser du på förbindelsen mellan den personliga tron och dopet? Vad anser du om barndop – troendedop? Läs eventuellt om dopet i respektive samfunds handböcker.
4. Är enligt dig Kristus närvarande under brödets och vinets gestalt? Går du ofta till kommunion/nattvard? Varför? Varför inte?
5. Jämför nattvardsgudstjänsten inom Katolska kyrkan och inom Metodistkyrkan. Vari ser du de största skillnaderna?

VII. Gud kallar till helighet och vittnesbörd

Läs kapitel 3, de två sista styckena, s 19-20.

1. Hur viktigt är samvetet för dig? Skall det underordnas kyrkans ledning? Alltid?
Aldrig?
2. Katoliker och metodister ser olika på äktenskap och skilsmässa, samt bruket av preventivmedel. Kan du förklara dina ståndpunkter? Kan du förstå andras ståndpunkter?
3. Det finns etiska gränser för människans ingripande vid livets början och livets slut. Vad säger din kyrka i dessa frågor? Vad anser du själv?
4. Hur ser du på vördnaden för helgon, särskilt för Jesu moder Maria?
5. Var du medveten om det stora gemensamma arvet av kristen spiritualitet som metodister och katoliker har? Vad betyder dessa andliga källor för dig?